

Budynek Biblioteki Uniwersyteckiej im. Lajosa Kossutha

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA IM. LAJOSA KOSSUTHA W DEBRECZYNIE

Biblioteka Uniwersytetu im. L. Kossutha w Debreczynie została otwarta 1 maja 1918 r., po dwu latach przygotowawczych. Przez 14 lat pracowała w niełatwych warunkach, ścieśniona w kilku pomieszczeniach jednego wielopiętrowego domu mieszkalnego w centrum miasta. W 1932 r. został wybudowany nowy, nowoczesny budynek, mogący pomieścić około dwa miliony tomów i setki czytelników. W tych warunkach Biblioteka pracuje do dnia dzisiejszego. Do dyspozycji czytelników jest 200 miejsc w czytelniach, dział bibliograficzny, dział wypożyczalni międzybibliotecznej — krajowej i zagranicznej, dział nowoczesnego powielania wydawnictw. W latach powojennych w strukturze Biblioteki utworzono działy zbiorów specjalnych. Należą do nich: kolekcja rękopisów z historii i kultury rejonu Cisy na Węgrzech, zawierająca bardzo bogate materiały, zbiór starych druków, a także dział muzyczny. Powstały też działy pomocnicze Biblioteki, w tym przede wszystkim dział reprografii.

Głównym zadaniem Biblioteki jest obsługa działalności dydaktycznej i naukowo-badawczej Uniwersytetu. Temu celowi służy kompletowany księgozbiór i cały aparat informacyjny. Jako centrum systemu bibliotecznego Biblioteka zarządza bibliotekami poszczególnych katedr, wykonuje dla nich różnego rodzaju usługi: skoordynowane, centralne zakupy, centralne katalogowanie, centralna konserwacja książek itp.

W 1952 r. Biblioteka im. L. Kossutha otrzymała prawo i obowiązek gromadzenia egzemplarza obowiązkowego. Od tego czasu w zbiorach Biblioteki znajduje się kompletna produkcja drukarska kraju. W znacznym stopniu udało się też skompletować księgozbiór pochodzący z poprzednich okresów. W uznaniu zasług w dziedzinie kompletowania wydawnictw węgierskich, Ustawą z 1976 r. Biblioteka otrzymała status Biblioteki Narodowej. Jako taka znalazła się w gronie członków Międzynarodowego Systemu Informacji Naukowo-Technicznej. Biblioteka im. L. Kossutha spełnia też funkcję biblioteki regionalnej, która ma za zadanie organizować w swoim regionie współpracę między bibliotekami, zaspokajając potrzeby informacyjne całego regionu oraz wykonywać inne usługi należące do obowiązków biblioteki narodowej.

Wśród dwu- i wielostronnych stosunków międzybibliotecznych (np. współpraca z biblioteką Grekokatolickiego Seminarium Duchownego w mieście Niredchaze, z bibliotekami innych uczelni Debreczyna, z Instytutem Badawczym Fizyki Jądrowej Węgierskiej Akademii Nauk z Biblioteką Fabryki Farmaceutycznej BIOGAL) z punktu widzenia pracy badawczej prowadzonej na uniwersytecie, najbardziej owocna była współpraca realizowana od 1952 r., zgodnie z umową, z Biblioteką Sta-

rego Kolegium Reformacyjnego w Debreczynie (Biblioteka Kościoła Reformackiego Regionu Zacisańskiego). Biblioteka ta, obejmująca wszystkie sfery działalności bibliotecznej, w znacznym stopniu ułatwia pracownikom naukowym Uniwersytetu korzystanie z nadzwyczaj bogatych materiałów Biblioteki Kolegium, która w ten sposób trafnie uzupełnia w większości współczesne zbiory Biblioteki Uniwersyteckiej.

W 1967 r. przeprowadzona została obszerna modernizacja struktury organizacyjnej i usług bibliecznych, sprzyjająca znacznemu rozszerzeniu możliwości pracy badawczej. Powstały naukowe czytelnie nauk społecznych i przyrodniczych, powołane do zapoznawania studentów ze współczesną literaturą naukową. W tym też czasie powołano stanowiska referentów — pracowników, posiadających odpowiednie przygotowanie specjalistyczne. Wprowadzenie systemu referentów—specjalistów doprowadziło do znacznego zwiększenia zakresu prac związanych z kompletowaniem zbiorów i ich rzeczowym opracowywaniem. W 1983 r. Biblioteka przystąpiła do modernizacji usług informacyjnych i opracowywania księgozbioru drogą wdrażania elektronicznej techniki obliczeniowej. Od 1985 r. Biblioteka jest w stałym kontakcie z centrum obsługi informatycznej „Dialog” (Filadelfia), „Data-Star” (Berno), INIS (Wiedeń) i STN (Karlsruhe). Oprócz bezpośredniego dostępu do zagranicznych baz danych, w planach Biblioteki przewidziane jest opracowywanie zbiorów przy pomocy obsługującego Uniwersytet komputera typu R 55/M.

KORZYSTANIE Z BIBLIOTEKI. USŁUGI

Dział obsługi czytelników przystosował swoją działalność do pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej. Działalność informacyjna jest ściśle związana zarówno z programami badawczymi poszczególnych katedr, jak i z procesem nauczania, sprzyjając zapoznaniu studentów ze środkami i metodami samodzielnego badania literatury. Jako biblioteka publiczna Biblioteka Uniwersytecka została otwarta dla czytelników z zewnątrz, zapewniając im wszelkie możliwości korzystania ze swoich materiałów. Do ostatniej funkcji należy zaspokajanie potrzeb czytelniczych szerokich warstw społeczeństwa, zwłaszcza specjalistów rozwijających swoją działalność w różnych dziedzinach praktyki badawczej i produkcyjnej. Dla tych ostatnich, szczególnie dotyczących literatury węgierskiej, ta możliwość jest nadzwyczaj ważna, ponieważ zbiory biblioteki zawierają całą rodzimą produkcję książek. W dziedzinie nauk przyrodniczych i społecznych Biblioteka proponuje potrzebną bazę czytelniczą. Jest ona czynna cały rok, za wyjątkiem dni wolnych od pracy i świąt. Czytelnia w dni robocze jest czynna w godzinach od 8 do 20, zaś wydawanie książek od 10 do 18. W soboty czytelnia jest czynna od 9 do 17, a wypożyczalnia książek od 10 do 13. W lipcu i sierpniu do dyspozycji czytelników są jedynie czytelnie nauk społecznych i przyrodniczych. Zamówienia czytelników na książki z centralnego magazynu są przyjmowane w czytelni od 9 do 17.30 (w soboty do 12.30). Swoje usługi Biblioteka proponuje jedynie posiadaczom aktualnej karty czytelniczej, a termin ważności karty ograniczony jest danym rokiem szkolnym. Aby otrzymać kartę czytelnika należy przedstawić aktualną legitymację studencką bądź pracowniczą, zaświadczenie

z miejsca pracy. Termin korzystania z książki, który dwukrotnie można przedłużyć, to dwadzieścia dni.

W specjalistycznych czytelniach — przyrodniczej i społecznej, a także w specjalistycznej bibliotece uczelnianej skoncentrowaniu pracy badawczej sprzyjają księgozbiory informacyjne, składające się z wydawnictw rodzimych i obcych. W Czytelnii Nauk Przyrodniczych, oprócz zbioru informacyjnego (500 vol.), znajduje się 250 tytułów czasopism.

Czytelnie specjalistyczne otwarte są dla czytelników w dni powszednie od godziny 9 do 18, a w soboty od 9 do 12.

Na przestrzeni letnich miesięcy czytelnie naukowe w soboty są zamknięte, a w pozostałe dni tygodnia są czynne od 9 do 16.

Przed czytelnią specjalistyczną Nauk Społecznych, w holu, znajdują się katalogi służbowe, zawierające, oprócz danych o podstawowych zbiorach bibliotecznych, dane dotyczące bibliotek poszczególnych katedr i zbioru międzynarodowego. Kolekcja rękopisów zawiera 23 000 tytułów, w tym prawie 8000 prac doktorskich i habilitacyjnych.

Bardzo dużą wartość posiada Archiwum Historii Druku znajdujące się w kolekcji rękopisów.

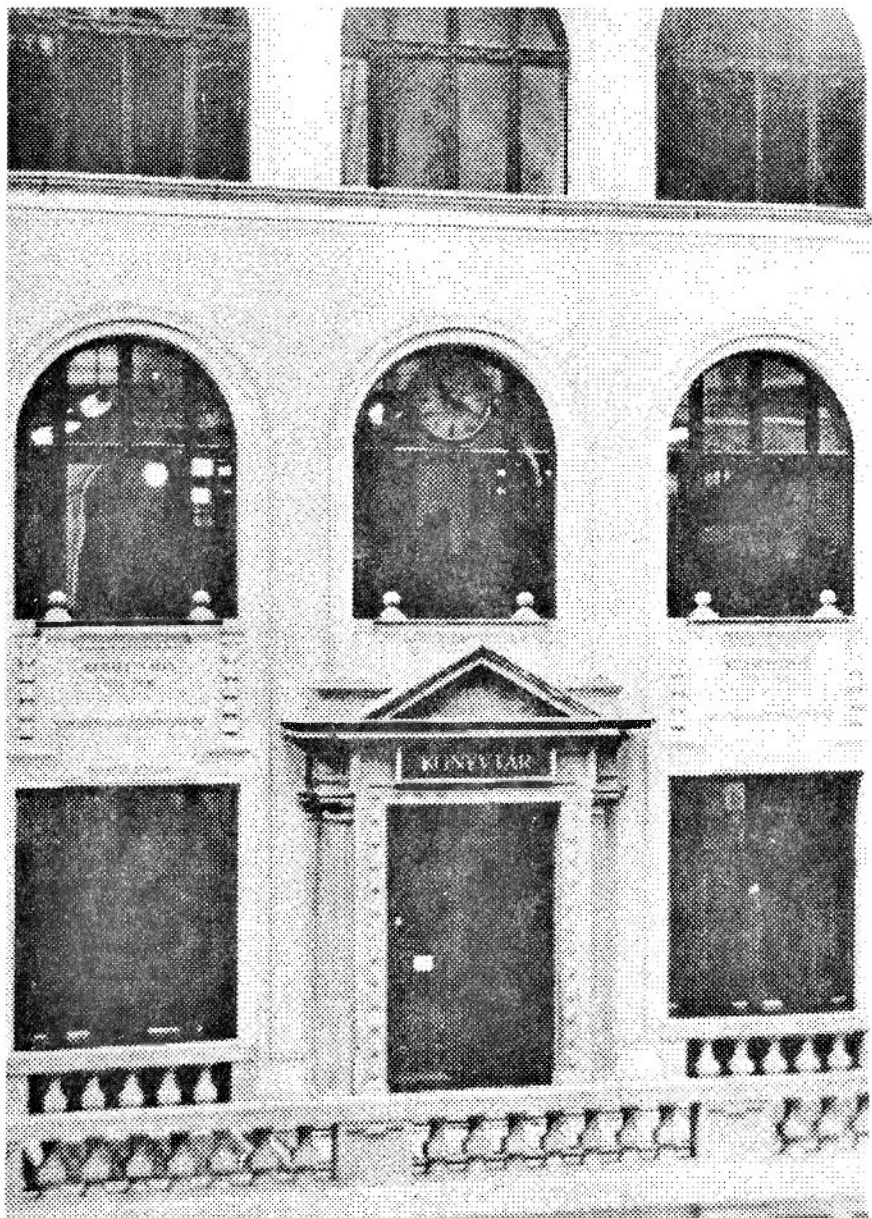
Współczesna praca bibliotekarska na pewno nie jest możliwa bez działu reprografii, wyposażonego w nowoczesne urządzenia reprograficzne. Z usług tego działu mogą korzystać pracownicy i studenci uczelni. W dziale tym rocznie wykonuje się 3000 mikrofilmów i około 72 000 kserokopii. Użytkownikom biblioteki pomocne są przy korzystaniu z mikrofilmów czytniki i urządzenia powiększające mikroprojekcję, mieszczące się w Dziale Obsługi Czytelników. W ramach Działu Reprograficznego działu w Bibliotece drukarnia uniwersytecka, w której drukuje się wydawnictwa technologią offsetową. Ostateczną formę wydawnictwa te uzyskują w introligatorni Uniwersytetu. W ramach działalności wydawniczej Uniwersytet im. Lajosa Kossutha wydaje corocznie około 3 mln stron tekstów naukowych, almanachów, podręczników.

W Bibliotece działa też Biuro Tłumaczy jako filia Państwowego Centrum Informacyjnego, w którym można zamawiać tłumaczenia tekstów naukowych z języków obcych na język węgierski oraz z języka węgierskiego na języki obce. Usługi te opłacane są według oficjalnych taryf, zamówienia przyjmowane są zarówno od instytucji, jak i osób prywatnych.

KSIĘGOZBIÓR BIBLIOTEKI

Według danych z 31.12.1986 r. księgozbiór biblioteczny liczył 1 177 111 vol., zaś przyrost roczny księgozbioru za r. 1986 wynosił 21 685 vol.

Księgozbiór Biblioteki uzupełniany jest poprzez zakup literatury, odpowiadającej wykładanym na Uniwersytecie dyscyplinom przyrodniczym i społecznym. Dzięki przywilejowi egzemplarza obowiązkowego, Biblioteka otrzymuje całą rodzimą produkcję wydawniczą. W ten sposób księgozbiór Biblioteki ma charakter uniwersalny.

Fronton Biblioteki Uniwersyteckiej im. Lajosa Kossutha

Ogólny stan liczbowy księgozbioru Biblioteki Centralnej i Bibliotek Specjalistycznych przekroczył już 4 000 000 vol.

Zgodnie ze specyficznymi wymaganiami pracy bibliotecznej i interesami czytelników, kompletowanie niektórych typów dokumentów jest przeprowadzane w ramach samodzielnych zbiorów specjalnych. Najważniejsze z nich to: zbiory czasopism (131 690 tytułów), kolekcja starodruków i inkunabułów (około 40 000 vol.), kolekcja rękopisów (około 23 000 vol.), zbiory muzyczne (około 160 000 jednostek inwentarzewych), kolekcja dokumentów życia społecznego, w skład której wchodzi afisze, drobne wydawnictwa drukowane, literatura firmowa, prospekty, patenty, almanachy itp. (około 500 000 vol.).

Inne części księgozbioru Biblioteki Uniwersyteckiej są szczególnie interesujące ze względu na swoje pochodzenie. Wymienić tu można dla przykładu była prywatną bibliotekę: Boloni Gyorgy'a, rodu Desseffy z Budszenhmihaly, Fulop Adorjan'a, Greiner Mihaly'a, Jardanyi-Paulovics Istvana, Kriegsmann Hermann'a, Olah Gabora, Pekar Gyuli, Pecz Vilmosa, Pfaff Lipota, Radvanszky Kalmana, Revesz Imre'go i Kalmana, pisarza Szabo Dezso'a, Szimonidesz Lajosa, rodziny Tisza z Geszt, Vikar Beli, Imre Czechi, Rezo Salatnai, Gezy Juhasa i Laslo Orsaga, kolekcję wydawnictw topograficznych Knera w Djomo i kolekcję dzieł wykładowców Uniwersytetu.

Niniejszy artykuł oparto przede wszystkim na wydawnictwie *A Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtára*.

Autorka miała również okazję zapoznać się z Biblioteką Uniwersytetu im Lajosa Kossutha w Debreczynie w 1988 r.